

INHOUD

Het huwelijk

Ochtendritueel 21

IN GEMEENSCHAP VAN GOEDEREN

Eden 25

Dageraad 26

Zij 27

Odysseus 28

Ridder van de droevige figuur 29

Kerstmis 30

Démaquillage 31

Vooruitzichten 32

UIT EERBIED VOOR DE WET

Het huis 35

Misverstand 36

Kwaad bloed 37

Het gebit 38

Barmhartig 39

Opstand 40

Het gezin 41

De vlucht 42

VERDER GEEN PLICHTEN

Misverstand 1	45
Misverstand 2	46
Misverstand 3	47
Aanwezig	48
Maria	49
Kamers	50
Moedertaal	51
Cipier	52

LIJF AAN LIJF

Gemeenschap	55
Vrouw	56
Ruil	57
Dulcinea	58
Ontnuchtering	59
Magdalena	60
Hoofse liefde	61
Lijf aan lijf	62

DIT IS MIJN BLOED

Autogamie	65
Christus	66
Pinksteren	67
Narcissus	68
Apocalyps	69
Voor het bad	70
Geluk	71
Regie	72

EPILOOG

Toch	75
------	----

De hertog en ik

Oog in oog 79

I

DE GOD OP DE BERG

Haas	83
Geloof	84
Honden	85
Vreemd	86
Avondgebed	87
Vader 1	88
Vader 2	89

DE OUDERS VAN GOD

Ouders 1	93
Ouders 2	94
Ouders 3	95

TEN OOSTEN VAN EDEN

Koeien	99
Ten oosten van Eden	100
Voorbeeld	101
De foto	102
Isaäk	103
Dwergen	104
Reus	105

II

Heksen 107

KAN IK U SPREKEN?

Oud zeer 111
Judith 112
Je kijkt 113
Zij bestaat 114
De muze: 115
Godsdienst 116
Als brood 117
Literatuur 118

DE HERTOG EN IK

De hertog en ik 1 121
De herberg 122
Het meer 123
Gezien 124
Zuivering 125
De hertog en ik 2 126

HET GAT IN DE SPIEGEL

Honger 129
Niemand 130
Doolhof 131
Droom 132
Doornroosje 133
Schoolfoto 134
Retrograde 135
Afstand 136

Medusa 139

EPILOOG

Uit het oog 143

Moedertaal

Uitdrijving 147

RUWE HANDEN

Begin 151

Voedster 152

Tiran 153

Op maat 154

De rok 155

Vuile voeten 156

Betrapt 157

BEWOGEN

Zus 161

Bewogen 162

Wed 163

MOEDERTAAL

ABN 1 167

Waarzegster 168

Bestorven 169

Mary-Lou 170

Impasse 171

Twee koningskinderen 172

Uitgesteld 173

MUZE

Muze 177

Verzoeking 178

ABN 2 179

IN DE MARGE

Hierna	183
Herfstdag	184
In de marge	185
Icarus	186
Oorlog	187
De mageren	188
Epitaaf	189

DOOR GOD GERICHT

Varkens	193
Melk en honing	194
De snelweg	195

ZUINIG HART

Moer	199
Provisie	200
Gebroed	201
Zuinig hart	202
Het paard	203
Erfenis	204
Moeder	205

EEN DONKER WAK

Naar huis	209
Genesis	210
Bes	211

EPILOOG

Thuis	215
-------	-----

Naar de aarde

DE POEL

- Het veld 221
- Het boekje 222
- Kermis 223
- Mis 224
- Bijgeloof 225
- De poel 226
- Weesgegroet 227
- Droogte 228

MAGERE JAREN

- Klassiek 231
- Refectorium 232
- De vrouw 233
- Zaterdag 234
- Dormitorium 235
- Primus perpetuus 236

NAAR DE VROUW

- Penelope 239
- Prins 240
- Pad 241
- Gelijk 242
- Kaal 243
- Blind 244
- Tot de vrouw 1 245
- Tot de vrouw 2 246

LUCHT, MEER LUCHT

Mimesis	249
Getik	250
Zonder God	251
Obstipatie	252
Uittreding	253
Verspreking	254
The road not taken	255
Werkelijkheid	256

DE HAND

1-11	259-271
------	---------

In inkt gewassen

DE OORSPRONG VAN DE WERELD

In den beginne	277
Geboorte	278
Zondag	279
Meisje	280
Zoals zij slaapt	281
Mist	282

ZACHT VAN VLEES

Veteelt: 1. Wij, varkens	285
2. Wij, mensen	286
Voertijd	287
Het varken	288
Afvaart	289
Bedrijf	290

ZOVEEL GEWICHT

Terreur	293
Menselijkerwijs	294
Vadertje	295
Reizigers	296
Ballon	297
De oude dichter	298

LOLO

1-7	301-307
-----	---------

BEVRIJD UIT DE SPIEGEL

- Omlaag 311
- Overbodig 312
- Op aarde 313
- Weer stom 314
- Regen 315
- Alleen het varken 316
- Lente 317

VAN GENE ZIJDE

- Van gene zijde 321
- Op de vlucht 322
- Onvoltooid 323
- Uit zuivere wanhoop 324
- Soms 325
- Poëtica 326

POËTISCH GESPROKEN

- Een ander 329
- Poëtisch gesproken 330
- Een reus misschien 331
- Ach du... 332
- Volledigheidshalve 333
- Kunstman 334

ANDERZIJDS

- Que faire? 337
- Bij nader inzien 338
- Bij het lezen van Lucas 339
- Het getal van de doden 340
- De tegenwoordigheid van het vlees 341
- Revolutie 342

Toegedekt met een liedje

Forchta in bivonga 345

I

NIET UIT DE RIB

Instrument 349

Gul 350

Koningskinderen 351

Somnambule 352

Steen 353

Niet uit de rib 354

ONDER DIT SPREKEN

Onder dit spreken 357

Le flamand 358

Voor na de dood 359

Hond 360

Ondermens 361

Minnaar 362

Zwijgen is goud 363

Dichtertje 364

SCHOOL DER PORNOGRAFIE

Volg de muis 367

Grüss Gott 368

Boze feeën 369

www.doglove.com 370

www.brutalviolence.com 371

www.openwide.com 372

School der pornografie 373

Onderscheid 374

Vrouwen 375

II

Onvoorbereid	377
Naar buiten	378
Brood en rozen	379
Waarom zou je?	380
Chanson de geste	381
Die reine Vernunft	382
Vrijuit	383

III

BINNEN DEZE LIJST

Leerstof	387
FAQ1	388
Materiaal	389
Bezoeking	390
Stadsdichter	391
Uit vrees	392

TE DICHT VOOR POËZIE

Tot de liefde	395
Adam	396
Seks	397
Onleesbaar	398
Jij	399
Onbekend	400
Foto	401
Onmacht	402

ZOVEEL AS

Denn alles Fleisch	405
Hinase hic anda thu	406
Voor de overkant	407
Eigening	408
Het dochtertje van J.	409
Zoveel as	410
Ingehaald	411
Alsof	412
Aan deze kant	413

ENVOI

Liedje voor Johan	416
-------------------	-----

Ochtendritueel

Elke morgen worden wij herenigd.
In de keuken ligt het hoofd
onder de kraan. Ik sluit het aan,
het spreekt getrouw de ochtendbede:

brood. Het lichaam is vooraf gesneden,
uit de ijskast dampt de rode pot gelei.
Het offer aan de dag moet sober zijn.
Ik neem en eet, en voed de rede

met de nieuwe toestand in de krant.
Er wordt, zoals ook gister, veel geleden.
Dit verheugt, ik voel het huis in vrede,
hier alleen loopt alles in de hand.

Achter de rug kreunt nog een laatste trede,
droom en slaap plegen hun zwak verzet.
Boven ligt de nacht doorwoeld over het bed.
Het graf is leeg. Hij is verrezen.

Eden

De haag in bloei houdt om de tuin de wacht.
Ik loop de wildernis in met hark en schop.
Zij hangt het wasgoed op. Haar naakte oksels,
holten van herinnering aan de nacht,

de vruchteloze zondeval, de beet die altijd mag.
Zij droogt mijn ondergoed, ik voel geen schaamte.
Wij leven in een staat die God beamen moet,
verdrijving kan alleen door tegenslag.

Want goed en kwaad zijn tot elkander teruggebracht.
De zonde wordt als witgoed uitgehangen.
De draden buigen als vermoeide slangen
door. Zij zingt. Ik werk mijn bedje af.

Dageraad

De zon komt op. Wij proeven elkaars adem.
Op het behang komen de leliën in bloei.
Sta op, mijn lief. Uit het getal der dagen
treedt een datum ons nieuwsgierig tegemoet,

door God gewild, door ons te leven.
Zie, op moddertenen komt de kat om melk,
een fijn symbool: wat zoudt gij vrezen?
Brood en krant worden op tijd besteld.

Vier sneetjes en een appel in mijn trommel,
de boekentas met Vondels Lucifer.
Dank God, de opstand is nog niet begonnen.
De schepping spreekt perfect vanzelf.

Zij

Zij is een gewoonte zonder verleden,
een wet die het huis doet bestaan
uit ondergoed, koffie, gezelligheden,
een inzicht waar muren om staan.

Zij is de stilte, de krakende trede,
de kamer verlamd om een blad,
de uitkomst van alle afwezigheden,
de prop in het sleutelgat.

Zij is de hoon, de blik uit de spiegel,
de minachting die mij betrapt:
ik zal doodgaan en alles verliezen
alsof ik haar lief heb gehad.

Odysseus

Het huis was stil. Wij zaten aan tafel.
Wij luisterden hoe de verveling begon.
De uren liepen weer vast in de avond
van altijd. Penelope breide. Ik zon

op een woord om de tijd te herstellen,
de angst voor de dood. 'Ik moet op reis.'
Zij ging rustig door haar steken te tellen.
De dood bleef aanwezig, maar zonder bewijs.

*Gesnoerd aan de mast met bloedende polsen,
het gif der sirenen, het dodelijk lied.*
Ik schrok wakker. Het donker stolde,
een stilte als was. De goden bestaan.

Ver van hier.

Ridder van de droevige figuur

Zij noemt mijn jas een merkwaardig restant
en de snit van mijn broeken een schande.
Zij wil mij herkleden, modieus, elegant.
Ik vrees dat zij mij wil veranderen,

mijn schouders rechten, mijn voeten beslaan
met de zwierige tred van jonge soldaten.
Zij wil aan mijn arm door de menigte gaan
als een die iedere nacht wordt beslapen.

Gelukkig heb ik nog mijn oude pyjama
met spannende pijpen en doorhangend kruis.
Die trek ik aan als de vrouw is gaan slapen.
Ik hang er de droevige ridder in uit.

Kerstmis

In de kerstnacht worden de vaders herboren,
de schone gezinnen zijn weer in hun schik.
Geen plaats in de herberg voor hemelse koren,
de huiskamers zijn als bordelen verlicht.

In de ban van de vrede: het ceremonieel.
Maria bereidt zijn geliefde gerechten,
Sint-Jozef drinkt zich de krop in de keel,
na ieder geschenk lijkt de liefde wat echter.

Na de mis sloft zij doodmoe naar boven.
In naam van het kind volgt het slotritueel:
als boven de engel verschijnt in haar dromen,
snuut Jozef beneden zijn kaars voor de Heer.

Démaquillage

Als vrouwen huwen verliezen zij haast
niet te stelpen verlangen naar nacht.
Zij vegen het bloed van hun lippen af,
korten de nagels, en worden traag

als oude gezegdes, herhalen zichzelf
tot een zekerheid zonder gevaar.
Hun lichaam wordt alledaags naakt,
een gemis dat op zich niet meer telt,

niet voor de man die zijn streling herleidt
tot een hand die zich schaamteloos vult,
en niet voor henzelf, zij hebben geduld.
Zij dragen hun prooi in het lijf.

Vooruitzichten

Ik werk op stom bevel
aan jaren van verlies.
Nu weet ik dat de hel
bestaat: de hel is niets.

Ik rook wat en ik schrijf,
ik heb de vrouw die ik verdien.
Soms geef ik haar mijn mager lijf.
Ik heb een zoon en heb hem lief,

een zuiver toeval met een ziel,
de armpjes glanzend vet.
Hij wordt als ik, of toch zoiets.
In elk geval verliest hij het.

Het huis

Kamerplanten. Het uitzicht vermomd.
De ruiten kijken nieuwsgierig naar binnen.
Wij wonen hier in zuiver eigendom.
Voorgoed. Berekend op wat wij verdienen.

In elke kamer: aanwezigheid,
de trouwe lucht van een dierbaar bezit.
Wij raken onszelf hier niet kwijt,
elke stap wordt meteen verklikt.

's Avonds loopt zij angstig rond,
tast bezorgd aan grendels en sloten.
De nachten verlopen binnensmonds.
De misdaad is onder controle.

Misverstand

De duivel waakt in elke man
en houdt de moordplannen verborgen.
Blind, verdoofd van kleiner zorgen
slaapt de vrouw. Het komt ervan...

Hij buigt zich naar de weke hals
en denkt: nu even ongenadig wezen.
Vingers om de nek. Hij weet het zeker.
Maar het volgende gebaar is alweer vals.

Hij streelt en bijt de kaken op mekaar.
De aarzeling brengt de vrouw tot leven.
In de rug voelt zij de donkere adem beven
en zij fluistert: doe het maar...

Kwaad bloed

Weer losgewoeld in lage dromen
natte weiden   huilend vee
een vette vrouw onder de bomen
dronken vuisten   hoge schreeuw

dan opgestaan   bebloede handen
voeten klem in dicht moeras
het tasten naar vermiste wanden
schakelaar: een vrouw in kamerjas.

Een beker water, koele hand,
het langzaam wennen aan het licht.
Zij kijkt, zij maakt mij transparant.
Al wat zij ziet wordt uitgewist.

Het gebit

Een nieuwe morgen. Hij voelt zich herboren.
In de badkamer schept hij het licht.
Het lichaam loost krachtig zijn dromen.
Kalm gooit hij de nacht van zich.

Naakt. De buik nog lauw van haar zweet.
De vuisten hard in het ijsskoude water.
Zijn oog tart de spiegel. Het beeld
wrijft zich helder en schoon. Vastberaden

neemt hij uit het glas het glinsterend gebit
en daalt af om zich met de wereld te meten.
Beneden de vrouw, ontstaan uit zijn rib.
Op zijn bord de appel, in partjes gesneden.

Barmhartig

Haar hoofd hing over de wasbak,
haar lijf stulpte weerloos de billen.
Het moment leek bestemd voor de slag,
een sobere nekslag, zonder gestribbel.

Even streek hij met plagende vinger.
De huid trok strak als een vlies op de melk.
Zijn lust verhardde. Hij trachtte te willen.
Zij kirde verleidelijk: is dit het moment?

Toen zag hij zichzelf in de spiegel,
de magere benen, het veel te ruim hemd.
In zijn oog kwam de kracht van de liefde.
Hij kneep in haar billen, barmhartig gestemd.

Opstand

Het huis komt in opstand.

De tafel vergiftigt het eten,
glazen en borden beginnen te breken,
het bed houdt de lakens verlamd.

De kachel steekt brieven in brand.

Trouwe foto's verraden de muren,
de wijzers verbijten de uren,
de deur slaat door ieder verband.

Het tapijt schreeuwt om moord,
het mes wet de vingers,
het blad wacht, naakt en gewillig.

Tot alles bereid is het woord.

Het gezin

Vader, moeder, hun eenvoudig leven.
Vingers om het mes, de smakeloze plicht.
Zijn kaken malen vreedzaam. Kouwe kip.
Haar lichaam heeft niets mee te delen

tenzij: dat zij met elkaar een tafel delen
zonder brekend glas en zonder gif.
Het kind scheurt een toevallig moordbericht
uit oude kranten, inkt in sombere vegen

als een teken op zijn wang.
Want alles kan in een eenvoudig leven:
vader, moeder, mes geslepen,
en een kind uit zelfbedwang.

De vlucht

Ik had de vlucht nauwelijks voorbereid,
omdat de engel spoed had bevolen.
Toen wij gingen was het de hoogste tijd,
ik werd bang het kind zelf te doden.

Wij namen mee: meubels, geld, rituelen,
zekerheid voor dag en nacht,
een schrift en een breiwerk tegen verveling.
Zij droeg het kind, ik de last.

In Egypte woonden wij tot Herodes stierf.
Op de terugweg bleken de grenzen gesloten.
Ik zag wel dat dit Maria beviel,
maar het kind moest op Golgotha komen.